

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

☰ Izpitna pola 1 ☰

Obča geografija – Izbrane regije

Ponedeljek, 6. junij 2011 / 100 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.

Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Izpiti pola vsebuje 29 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpisujte v **izpitno polo** v za to predvideni prostor. Odgovarjajte v obliku povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z nič (0) točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni. Barvna priloga ima 4 strani.

A1 – OBČA

1. Dopolnite povedi.

Prst sestavljajo mineralni delci, humus, zrak in _____.

Najpomembnejši naravni dejavnik, ki v daljšem obdobju odločilno vpliva na značilnosti najbolj razširjenih prsti na Zemlji, je _____.

(2 točki)

2. Prst sestavljajo različne sestavine. Opišite, kako v njej nastajajo mineralni delci in kako humus.

Mineralni delci: _____
_____

Humus: _____
_____

(2 točki)

3. Natančno preberite trditve, ki se nanašajo na posamezen tip prsti. Pri vsakem tipu obkrožite eno pravilno trditev.

Podzol (siva sprana prst):

- A Razširjena je v celinskem podnebju.
- B Imata zelo izražen horizont E.
- C Na njej je veliko poljedelskih površin.

Rdeča prst vročih predelov (feralsol, feralitna prst):

- A Zaradi bujnega rastlinstva je zelo rodovitna.
- B V Kongovi kotlini na njej prevladujejo pašniki.
- C Zaradi obilnih padavin je manj primerna za poljedelstvo.

(2 točki)

4. Prilogi 1 in 2 (Priloga k Izpitni poli 1) prikazujeta različni oblici kmetovanja, s katerima človek vpliva na spremjanje kakovosti prsti. Za vsako obliko kmetijstva napišite proces v prsti, ki odločilno vpliva na njeno degradacijo (slabšanje kakovosti prsti), in pojasnite kako.

Degradacijski proces v prsti v prilogi 1: _____

Pojasnitev: _____
_____

Degradacijski proces v prsti v prilogi 2: _____

Pojasnitev: _____
_____

(4 točke)

A2 – OBČA

5. V vsaki vrstici v preglednici obkrožite tisto vrsto turizma, ki ne ustreza posamezni delitvi turizma.

Delitev turizma glede na	Vrste turizma		
motiv (vzrok) potovanja	poslovni	verski	sezonski
izvor turistov	tranzitni	domači	tuji
letni čas	poletni	božično-novoletni	zimski
vrsto turističnih krajev	gorski	obmorski	množični

(2 točki)

6. Primerjajte slike A in B v prilogi 3 (Priloga k Izpitni poli 1) ter opišite spremembo v infrastrukturi na prikazanem območju in v načinu življenja ljudi v tem gorskem turističnem kraju.

Sprememba v infrastrukturi: _____

_____

_____

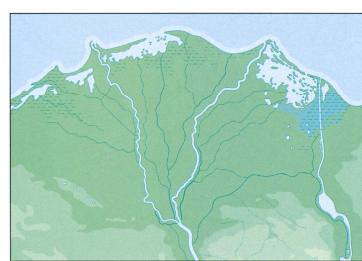
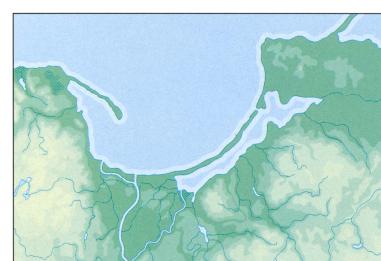
Sprememba v načinu življenja: _____

_____

_____

(2 točki)

7. Obkrožite številko slike tistega tipa obale, ki je najprimernejši za razvoj navtičnega turizma, in razložite zakaj.

*Slika 1**Slika 2**Slika 3*

(Vir: Senegačnik, J., in Drobnjak, B., 2002: *Obča geografija za 1. letnik gimnazij*, str. 63 in 65. Modrijan. Ljubljana)

Razlaga: _____

_____

_____

(2 točki)

8. Opišite dva vpliva gospodarskega razvoja v 20. stoletju na razvoj turizma.

1 _____
_____

2 _____
_____

(2 točki)

9. Pojasnite dva vzroka, zakaj je Afrika turistično najmanj razvita celina.

1 _____
_____

2 _____
_____

(2 točki)

B1 – SVET

10. V prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1) so naravne nesreče po svetu razvrščene glede na povzročeno materialno škodo, v prilogi 5 (Priloga k Izpitni poli 1) pa glede na smrtne žrtve.
Pri spodaj navedenih trditvah napišite DA, če je trditev v skladu s prilogama 4 in 5, in NE, če je neskladna.

Tropski cikloni povzročijo dvakrat večjo materialno škodo kakor potresi. _____

Poplave so hujša naravna katastrofa kakor suše. _____

Več ljudi umre zaradi zemeljskih plazov kakor zaradi suš. _____

Zaradi suš je večja materialna škoda kakor število smrtnih žrtev. _____

(2 točki)

11. V Afriki suše najbolj prizadenejo ljudi v Sahelu. Imenujte tip podnebja, ki je značilen za to pokrajino, in iz priloge 6 (Priloga k Izpitni poli 1) ugotovite, katera izmed izohiet, označenih s črkami A, B ali C, predstavlja severno mejo tega tipa podnebja.

Tip podnebja: _____

Izohjeta, označena s črko: _____. _____

(2 točki)

12. Obkrožite obliko kmetijstva, ki najbolj pospešuje širjenje Sahare v pas Sahela, in razložite zakaj.

Selilno poljedelstvo

Pašna živinoreja

Namakalno poljedelstvo

Razлага: _____
_____

(2 točki)

13. Katera naravna dobrina, ki je hkrati tudi energijski vir, je poleg vode v Sahelu čedalje bolj redka in dragocena? Pojasnite, zakaj in v kakšne namene jo uporabljajo.

Naravna dobrina: _____

Pojasnitev: _____
_____

(2 točki)

14. Opišite najučinkovitejši način za zmanjšanje ali upočasnitve nadaljnega širjenja puščav.

(1 točka)

15. Opišite, zakaj je mednarodna humanitarna pomoč afriškim državam, ki jih prizadenejo suše, pogosto premalo učinkovita.

(1 točka)

B2 – SVET

16. Naštejte dva vzroka, ki sta vplivala na velikost farm v ZDA.

1 _____

2 _____

(2 točki)

17. Poimenujte tradicionalna kmetijska pasova, ki sta v prilogi 7 (Priloga k Izpitni poli 1) označena s črkama A in B. Opišite družbenogeografski vzrok, ki je vplival na oblikovanje pasu, ki je označen s črko C.

A _____

B _____

Družbenogeografski vzrok: _____

(3 točke)

18. Obkrožite črko tistega kmetijskega pasu (glejte prilogu 7 v Prilogi k Izpitni poli 1), kjer je povprečna velikost farm največja, in opišite naravnogeografski vzrok, ki vpliva na manjši delež obdelovalnih površin v tem pasu.

A   B   C

Opis: _____

_____

_____

(2 točki)

19. Pomen ameriškega kmetijstva doma in po svetu je velik. Pojasnite pomen naslednjih trditev:

»Vsako delovno mesto v ameriškem kmetijstvu daje še nekaj delovnih mest v drugih dejavnostih.«

_____

_____

_____

»Od vseh kmetijskih pasov v ZDA je največ sprememb doživel bombažni pas.«

_____

_____

_____

»Prevelika kmetijska pridelava hrane povzroča velike spremembe v ameriškem kmetijstvu.«

(3 točke)

C1 – EVROPA

20. Z uporabo priloge 8 (Priloga k Izpitni poli 1) napišite dve severnoevropski državi, ki v celoti ležita v zmerno toplem pasu.

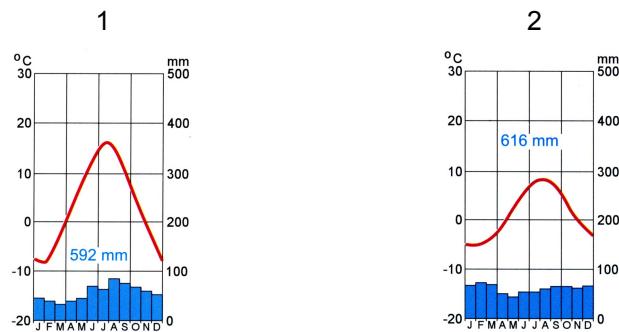
(2 točki)

21. Pomagajte si s prilogom 9 (Priloga k Izpitni poli 1), ki prikazuje kislost (pH) padavin v Evropi, in obkrožite črko pred dvema pravilnima trditvama.

- A Večino škodljivih plinov za nastanek kislega dežja nad Skandinavijo prinesejo JZ vetrovi.
- B Pribaltske države imajo zaradi največjih izpustov žveplovega dioksida največ kislega dežja.
- C Največ škode zaradi kislega dežja je na jugu skandinavskih držav.
- D Za najbolj namočene dele Skandinavskega polotoka so značilne tudi najbolj kisle padavine.

(2 točki)

22. Na sliki 4 sta klimograma dveh naselij, ki sta v prilogi 8 (Priloga k Izpitni poli 1) označeni s črkama A in B. Napišite številko klimograma, ki prikazuje podnebne značilnosti kraja A, in pojasnite vzrok za razlike v zimskih temperaturah med obema krajema.

Slika 4

(Vir: Senegačnik, J., in drugi, 2000: Spoznavamo Evropo in Azijo,
Geografija za 7. razred devetletne osnovne šole, str. 116. Modrijan. Ljubljana)

Številka: _____

Pojasnitev: _____

(2 točki)

23. Imenujte vzporednik, ki je v prilogi 8 (Priloga k Izpitni poli 1) vrisan s pikčasto črto, in napišite tipa naravnega rastlinstva, ki prevladuje severno in južno od njega.

Vzporednik: _____

Severno: _____

Južno: _____

(2 točki)

24. Človek je močno posegel v naravno rastlinstvo območja, ki je v prilogi 8 (Priloga k Izpitni poli 1) označeno s številko 1. Napišite rabo tal, ki zdaj prevladi na tem območju, in pojasnite vzrok za nastale spremembe.

Raba tal: _____

Pojasnитеv: _____
_____

(2 točki)

C2 – EVROPA

25. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, in NE, če je napačna.

- DA NE Portugalska nima avtohtonih narodnih manjšin.
- DA NE Katalonščine ne govorijo le v Kataloniji, ampak tudi v obalni Valenciji in na Balearih.
- DA NE V Galiciji govorijo jezik, ki je bolj podoben kastiljščini.
- DA NE V Italiji živi tudi francoska narodna manjšina.

(2 točki)

26. Preberite članek in na sliki 5 pobarvajte tri evropske države, iz katerih prihaja največ priseljencev v Italijo.

Članek

Caritas objavila poročilo o tujcih v Italiji

Že trije milijoni legalnih priseljencev

RIM – Število legalno priseljenih tujcev se je v Italiji v zadnjem letu povečalo za dobrih 300.000 in prvič preseglo tri milijone, je zapisano v poročilu, ki ga je objavila italijanska Caritas. Število zakonitih priseljencev se bo v desetih letih dvakrat povečalo, po novi zakonodaji, ki kot pogoj postavlja pet let legalnega bivanja v Italiji, pa bo takrat večina že imela italijansko državljanstvo. Tujci so najbolj dinamični in najbolj plodni del prebivalstva v Italiji, pravi letno poročilo *Caritas/Migrantes*.

OD NAŠEGA DOPISNIKA

Priseljenc je vsak dvajseti prebivalec Italije, legalni tujci sestavljajo 5,2 odstotka prebivalstva. So tudi edini dejavnik rasti prebivalstva. Več kakor milijon tujcev živi v Italiji več kakor pet let, zato bodo po novi zakonodaji že kmalu pomagali bistveno povečati število italijanskih državljanov. Tujke rodijo dvakrat več otrok kakor Italijanke (2,4): lani so jih povile 52.000, kar je skoraj desetina vseh novorojenčev v Italiji. Najbolj plodne med priseljenkami so Maročanke, ki povprečno rodijo po štiri

otroke, najmanj pa Poljakinje in Romunke (1,7).

Kar je polovica legalnih priseljencev v Italiji je Evropejci, po dvajset odstotkov je Africanov in Azijcev, deset pa Američanov. Med Evropejci prihaja velikanska večina z vzhoda. Na prvih mestih so Albanci, Ukrajinci in Poljaki, ki zasedajo prvo mesto med prišleki iz članic Evropske unije. Iz Afrike je daleč največ Maročanov, iz Azije pa Filipincev. Z zahodne poloble prvo mesto zasedajo Peručci pred državljeni ZDA. Ženske in moški se delijo približno na polovico, skoraj tri četrtine je starih od 15 do 44 let, kar je pomemben podatek za Italijo, ki ima najstarejše prebivalstvo v Evropi.

(Vir: prirejeno po Delu, 27. oktober 2006)

Slika 5

(Vir: Senegačnik, J., in Drobnjak, B., 2009: Geografija Evrope in Azije. Delovni zvezek, priloga. Modrijan. Ljubljana)

(2 točki)

27. S pomočjo članka v nalogi 26 napišite državo, iz katere prihajajo priseljenci z najvišjo nataliteto, in navedite vzrok zanjo.

Država: _____

Vzrok za visoko nataliteto: _____

(2 točki)

28. Opišite dva vzroka za priseljevanje prebivalstva na območje »sončnega pasu«, označenega v prilogi 10 (Priloga k Izpitni poli 1).

1 _____
 _____
 _____

2 _____
 _____

(2 točki)

29. Predlagajte dva ukrepa, s katerima države Južne Evrope zmanjšujejo gospodarske razlike zaradi litoralizacije.

1 _____
_____

2 _____
_____

(2 točki)

Prazna stran

Prazna stran